

PRIMO SIENA

Tekst został przetłumaczony na podstawie: P. Siena, «El sueño metapolítico de Dante», w: tenże, *La Espada de Perseo. Itinerarios metapolíticos*, Prólogo de Vittorio di Girolamo, Universidad Gabriela Mistral – Instituto Italiano de Cultura, Santiago de Chile 2007, s. 101–114. Serdecznie dziękujemy autorowi za zgodę na publikację tłumaczenia.

Metapolityczne marzenie Dantego

1. Przyczyny i motywy powstania *Monarchii*

Monarchia Dantego jest trzyczęściowym traktatem filozoficzno-politycznym, w którym florencki zbieg nakreślił prozą architekturę swojej metapolitycznej wizji, wcześniej już wyrażonej przezeń poetycko w *Boskiej komedii*.

Przez dość długi czas utrzymywano, że okazją dla napisania tego dzieła była zbrojna ekspedycja w Italii (1310–1313) młodego Henryka VII Luksemburskiego, w którym włoscy gibeliniowie pokładali nadzieję na restaurację władzy cesarskiej, nieobsadzonej od śmierci Rudolfa Habsburga w roku 1291. Nadzieja ta rozwiązała się w Buonconvento pod Sieną, gdzie w 1313 roku nastąpiła niespodziewana śmierć Henryka, krótko po tym jak spełniło się jego marzenie o koronacji w Rzymie na cesarza Świętego Cesarstwa Rzymskiego. Jednak w opinii uznanego dantologa, Włocha Giorgio Petrocchiego, ukończenie *Monarchii* nie może być datowane na wcześniej niż rok 1318. Wykazał on, że dzieło to nie poprzedza, lecz następuje po trzech *Epistolae* – politycznych listach napisanych przez Dantego w latach 1308–1314. Stwierdzenie tego faktu poskutkowało odseparowaniem znakomitego traktatu politycznego Dantego od bezpośredniego związku ze zmiennymi losami luksemburskiego monarchy, przynajmniej w ten sposób jego poglądom większy autorytet oraz obiektywność.

Istnieją dwie bezpośrednie przyczyny motywujące powstanie *Monarchii*: pierwszą z nich są aspiracje do politycznego scalenia Europy, a drugą spór między cesarską władzą polityczną i duchowym autorytetem Kościoła katolickiego. Pierwsza z przyczyn tkwi we włoskiej geografii politycznej

pierwszych lat XIV wieku, charakteryzujących się, przede wszystkim w północnych Włoszech, wzmocnieniem władz miejskich i osłabieniem wpływów cesarskiego panowania. Drugą przyczyną jest następstwem sporu pomiędzy władzą cesarstwa i autorytetem papieżstwa. Starcie to osiągnęło swój szczytowy punkt wraz z teokratycznym projektem papieża Grzegorza VII (1075–1085), przypomnianym następnie przez Innocentego III (1198–1216). Istotą rozdzwiewku nie było rozdzielenie władzy cesarskiej i autorytetu papieskiego, ale odzyskanie części każdej z nich przez obu oponentów. W efekcie tej ugody, władza cesarska odzyskała prawo desygnowania władz kościelnych, podczas gdy władza papieska uznała się za upoważnioną do mianowania władz świeckich. (...)

PRZEŁOŻYŁ BARTŁOMIEJ RÓŻYCKI